

Meslek Seçme Süreci

Geçmişte, şu anda ve gelecekteki en iyi meslek bireyin özellik ve koşullarına en uygun olan, onu en çok tatmin edecek ve tüm yeteneklerini kullanarak kendini geliştirebileceği meslektir...

? Meslek nedir

Meslek, insanlara yararlı mal veya hizmet üretmek ve karşılığında bir gelir elde etmek için yapılan belli bir eğitimle kazanılan ve kuralları toplumca belirlenmiş faaliyetler bütünüdür. Hem bireylerin temel ihtiyaçlarını karşılayabilmesi ve hayatlarını idame ettirebilmeleri için önemlidir, hem de toplumsal statü ve doyum sağlama aracıdır. Bu açıdan bakıldığında meslek seçimi hem bireysel hem de toplumsal bir yarar sağlar.

İş ve meslek birbiri ile çok ilintili ve sıkça karıştırılan kavramlardır. Bir kimsenin mesleği olabilir ancak işi olmayabilir. İş nedir diye baktığımızda; mesleki bilgi ve becerilerin uygulamaya konulmasıdır.

? Seçtiğimiz meslek yaşamımızda neleri etkiler

- ⇒ Gelir düzeyi
- ⇒ Sosyal statü
- ⇒ Özel yaşam ve sosyal ilişkiler
- ⇒ Zamanı kullanma biçimi
- ⇒ Kendimizi ifade etme, gerçekleştirme fırsatı

? Mesleğimizi seçerken nelerden etkileniriz

- ⇒ Bireysel özellikler (ilgi, yetenek, değer, amaç, beklenti, kişilik özellikleri, fiziksel özellikler, bireyin kendisi ve mesleklerle ilgili algılamaları, mesleki uygunluk vb.)
- ⇒ Sosyal özellikler (ailenin özellikleri, içinde yaşanılan kültürün mesleklere ve cinsiyete dayalı algılamaları, sosyal yapı, medya vb.)
- ⇒ Politik, ekonomik, yasal ve sisteme ilişkin özellikler (ülkenin ekonomik yapısı, yasalar, eğitim ve sınav sistemleri, iş bulma olanakları vb.)
- ⇒ Şans (sağlık koşulları, doğal olaylar, beklenmeyen durumlar vb.)

Meslek Seçme Süreci

Mesleki gelişim sürecinizin en önemli aşamalarından birisi meslek seçimidir. Meslek seçiminizi ne kadar bilinçli yaparsanız iş hayatımızda da o kadar verimli, başarılı ve mutlu olursunuz.

Seçtiğiniz meslekte;

- ⇒ Nasıl bir eğitime gerek olduğunu,
- ⇒ Sizi ne tür görev ve rollerin beklediğini,
- ⇒ Ne tür çalışma koşullarının olduğunu,
- ⇒ İş bulma olanaklarını,
- ⇒ Kazanç durumunu bilmeniz, daha sağlıklı seçimler yapabilmenizi sağlar.
- ⇒ Kişisel ve sosyal özelliklerimiz, içinde bulunduğumuz ülkenin politik ve ekonomik yapısı, eğitim sistemi, iş bulma olanakları ve bunlarla birlikte şans faktörü de meslek seçimimizde oldukça etkilidir.

Meslek seçimini dört aşamada yaparız:

- ⇒ Kendimizi tanıma
- ⇒ Çevremizi tanıma
- ⇒ Karar verme
- ⇒ Harekete geçme

Kendimizi tanıma

“Herkes her işi yapabilir” düşüncesinin gerçekçi bir düşünce olduğunu söylemek mümkün değildir. İnsanlar farklı kişisel özelliklere ve değerlere sahip oldukları için farklı meslekler seçmektedirler. Kendi kişisel özelliklerimize uygun mesleği seçmek doğru meslek seçimi için ilk adımdır denilebilir. O nedenle kişisel özelliklerimizin farkında olmamız gerekmektedir.

İlgilerimizin farkında mıyız?

- ⇒ Neyi yapmaktan hoşlanıyoruz veya neyi yaparken sıkılıyoruz? Eğer yapmaktan hoşlanmadığımız bir etkinliğin yer aldığı mesleği seçersek

ne kadar yetenekli ve çalışkan olursak olalım o mesleği yaparken mutlu olamayız. Bu da bir süre sonra iş başarımızı etkiler.

- ⇒ Bizim için neler önemli? Seçeceğimiz işin çalışma ortamı, çalışma saatleri, geliri, toplumda kabul edilirliliği gibi konulara karşı duygu ve düşüncelerimiz o işi yaparken bizi etkileyecektir. O nedenle nelere değer verdiğimizizin farkında olmalıyız.
- ⇒ Yeteneklerimizin ve becerilerimizin farkında mıyız? Bir meslek seçerken o mesleğe ilgi duymak veya sevmek yeterli değildir. O işi yapabilecek yetenek ve beceriye de sahip olmak gerekir. Birçok kişi ressam olmak, makine icat etmek, bir şeyler öğretmek isteyebilir ama yine birçok kişi bu isteklerini gerçekleştiremez. Mesleğimizi seçerken istediğimiz mesleklerin gerektirdiği yeteneğe ve beceriye sahip olup olmadığımızı bilmemiz gerekir.
- ⇒ Kişilik özelliklerimizin farkında mıyız? Seçeceğimiz meslekle kişilik özelliklerimizin uyuşması o meslekte mutlu ve başarılı olmamızı sağlar. Pilot olmak isteyen birisinin yükseklik korkusunun olmaması gerekir. Eğlence mekânında çalışan kişinin ise kalabalık ortamlardan ve gürültüden rahatsız olmaması gerekir. Seçeceğimiz mesleğin gerektirdiği özelliklerle kendi özelliklerimizin uyumlu olup olmadığını anlayabilmemiz için kendimizi tanımalı ve keşfetmeliyiz.

Çevremizi tanıma

Kendimizi her yönümüzle tanımış olsak da içinde bulunduğumuz toplumun olanaklarını bilmeden meslek seçiminde bulunmamız oldukça güçtür.

- ⇒ Aile ve yaşanan ortamdaki eğitim ve iş olanaklarını bilmek meslek seçimimizi etkilemektedir. Ailemizin bize sunacağı eğitim fırsatlarını, bizi ne ölçüde destekleyebileceklerini bilmek, fırsatları yakalama ve engelleri aşma konusunda yardımcı olacaktır.
- ⇒ Çevremizdeki olanakların neler olduğunu bilirsek, seçeceğimiz meslek için gerekli fırsatları değerlendirmek için çaba sarf ederiz. Yaşadığımız çevreyi tanımak önemlidir. Çünkü bu çevrede seçeceğimiz meslekle ilgili eğitimi alabileceğimiz olanaklar yoksa diğer alternatifleri (başka şehre gitmek, yatılı okul vb.) değerlendirmek gerekir.
- ⇒ Ülkemizin meslek seçme ile ilgili politikasını da bilmemiz gerekmektedir. Ülkemizde ilköğretim ve ortaöğretim aşamasında ya da ortaöğretim sonrasında girilmesi gereken sınavlar ve bu sınavların şartları, sınav sonrası gidilebilecek eğitim kurumları ile ilgili bilgi sahibi olmamız gerekir. Hangi sınavlarla hangi okullara gidebileceğimizi, o

okullardan sonra eğitim fırsatlarımızın neler olacağını vb. bilmek yine meslek seçiminin diğer bir aşamasıdır.

Karar verme

Meslek seçim sürecinin ilk iki aşamasını gerçekleştirdikten sonra sıra uygun meslek seçimi ile ilgili karar verme aşamasına gelmiştir. Kendimizi ve çevremizdeki olanakları dikkate alarak uygun olabilecek meslekleri belirleyip, bu mesleklerle ilgili istenen ya da istenmeyen durumları karşılaştırarak uygun olabilecek meslek grubuna karar vermemiz gerekmektedir. Her zaman bilinçli ve mantıklı bir şekilde meslek seçilmeyebilir. Bazen şans faktörü ile duygusal ve anlık kararlarla da meslekler seçilebilir. Rastlantısal karşılaşmalar, beklenmeyen olaylar veya doğal afetler nedeni ile meslek seçimi ile ilgili kararlar verilebilir. Böyle durumlarda da ilk iki aşamayı gözden geçirerek kararın doğruluğu üzerinde düşünmek gereklidir. Meslek seçme sürecinin önemli bir aşaması olan karar verme belki de en zor aşamadır. O nedenle edindiğimiz her türlü bilgiyi bu aşamada kullanmalıyız.

Harekete geçme

Karar verme aşamasından sonra kişi seçtiği mesleği edinebilmek için kendisine bir takım hedefler koymalıdır. Şu anki potansiyelimizi ve çevresel ortamımızı göz önünde bulundurarak seçtiğimiz meslek için neler yapmamız gerektiğini ve hangi yönlerden kendimizi geliştirmemiz gerektiğini belirlemeliyiz. Başka bir deyişle, belirlediğimiz hedefe ulaşmak için eğitsel ve mesleki açıdan planlar yapmalıyız. Daha sonra da bu planları hayata geçirmek için harekete geçmeliyiz. Sadece karar vermek bir meslek sahibi olmak için yeterli değildir. Unutmayalım ki verdiğimiz kararlar ancak uygulandığı takdirde gerçekleşebilir.